

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZEKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET“ ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfővén és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronéért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
 Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori köztésnél 6 fillér. Nyilt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kléring 10,489. szám

A felirati vita tanulságai.

Irta: **Dr Bognár Oszkár.**

Most már ismerjük a felirati vita anyagát, áttekintést nyertünk fölötté. Magas színvonalu, mélyreható vita folyt a képviselőházban a királyi trónbeszédre adandó felirat fölött, melyen az ellenzék szónokai ugyancsak kitüntették magukat. Igen nagy horderejű kérdéseket vett fel a trónbeszéd, de a felirati vita alkalmával ezeket nagy részt csak érintették és főleg a választói visszaélésekkel foglalkoztak, melynek kapcsán rámutattak arra, hogy a választói reform immár halaszthatlan, a vita végén pedig a Tisza István által a vitába dobott nemzetiségi kérdést tárgyalták. A többi kérdést e vita alkalmával csak érintették. Nagy tanulságokat vonhatunk le ezen aránylag rövid ideig tartó vitából.

A választási visszaélések tárgyalása alkalmával a munkapárt ugyancsak szisztegetett, de volt is oka, mert bizony furcsa, szinte hihetetlen dolgok kerültek felszínre. Szegény 1899. XV. t.-c., nincs biz ennek egyetlen szakasza, a melyet a legutóbbi választások alatt ki ne végeztek volna.

Kétségtelenül a legszomorubb és az államszervezet züllésének a lebiztosabb jele a közigazgatás korteskedése. Itt azután az állami tisztviselők minden kategóriája „dolgozott“. Egy kis képet alkotandó szemeljünk ki egy vármegyét, mely a választások alatt e tekintetben oly sokat beszéltetett magáról, mondjuk Trencsén-megyét pl. és nézzük, vajjon hogy viselkedett itt a hivatalos apparatus. Itt odáig mentek, hogy törvényszéki bírák, kiknek a törvény még azt is eltiltja, hogy politikai gyűléseken résztvehessenek, — politikai gyűlések rendezésénél, összehívásánál közreműködtek. Az egyik törvényszéki bírót pláne az igazságügyminiszter, annak dacára, hogy feljelentés folytán fegyelmi eljárás alatt állt éppen ezen ok miatt, — előléptette. A presszióknak ezer féle változata nyilatkozott meg. Az érsekújvári államfőnök már nem presszionált. Oh ő nem, ilyet nem tesz! Csak azt cselekedte, hogy mikor az érsekújvári államfőnök és alkalmazottai szavaztak, a bizottságban helyet foglalt és csak azt jegyezte föl, hogy ki kire szavaz.

A palma azonban mégis a választási elnököket illeti. Rájuk hárult az a mindenesetre nem

éppen könnyű feladat, hogy a munkapárti jelöltet többségre segítsék még akkor is, ha az ellenzék többsége nyilvánvaló. Itt vezet a csacai választási elnök. Ez a kitünő férfiú az ellenzék táborát a szavazóhelytől két kilométerre tüzte ki, innen azután visszaküldte a szavazókat négyszer-öttször is, — hogy holtfáradtan sokan otthagyták a szavazást.

A privigyei választási elnök humorizált. Egy hétig lehetne a vicclapokat anyaggal ellátni azon nevetséges ürügyekkel, melyek alatt szavazatokat visszautasított. Szabó Alajos asztalos háza után háztulajdonosnak volt beírva. Visszautasította, mert asztalosnak nevezte magát. Egy Fabig nevű tót nevét Fabiknak, egy másik tótoson Bonikot Bonyiknak ejtette ki. Vissza velük, — kiált a bős elnök. Skrpek József Josef Skrpek-nek mondotta magát. Szavazatát nem fogadta el. stb.

... Igy folytak azok a választások az egész országban, melyeket a király „népeinek sorsa fölött gondosan örökdő atyai szívének oly megnyugvásával szemlél.“

Ezek a Khuen-féle „erkölcs nemesítő“ választások. Hát hiszen vannak körök, a hol az erény bün és a bün erény, de ezek lakat alatt ülnek és az erkölcsmesítés ilyetén kivételét törvényeink tudtommal fogházal, börtönnel sujtják. Ne csodálkozzunk azon, ha a külföldi ezt olvassa és bennünket a Balkánállamok közé soroz. Micsoda személy- és vagyonbiztonság lehet abban az országban, a hol a közigazgatás legfőbb gondja, hogy ki kire adja szavazatát?

Az ily uton aratott győzelmet merészeli Tisza István „fényes győzelem“-nek nevezni. Büszkén veté oda a nemzetiségeknek, hogy ha a munkapárt nem így járt volna el, akkor „Balekek“ lettek volna. Oda jutottunk tehát, hogy balekségnek nevezik azt, ha a kormány a garanciális, a polgári jogokat biztosító törvényeket betartja!... Ismét kísért a november 18-iki „egyszeri, csak egyszeri törvényszerítés“ réme.

Tisza István a nemzetiségi kérdés taglalásánál igazán valódi mivoltában mutatkozott. Ha jellemezni akarnám ezt a politikust egy szóval, legtalálóbba reá, hogy minden ámbiciója, hiúsága, becsvágya abban összpontosul, hogy ő — imponáljon, mentül

több ember féljen és reszkessen előtte.

A nemzetiségi kérdésben is a régi receptjét: az elseprés, letiprás, megsemmisítés politikáját veszi elő. Ez az a politika, a melyet a bécsiek oly örömmel akarnak a magyarok ellen is alkalmazni, az ugynevezett „erős kéz“ politikáját, — a melyre azonban éppen Tisza Istvánnal szemben oly csatánosan felelt a nemzet — az erős láb politikájával.

Éppen Tisza István az, aki a koalíció nemzetiségi politikáját a tyukszemrehágás politikájának nevezte, de el lehet mondani, hogy ha valamihez balkézrel nyult Tisza István, akkor a nemzetiségi kérdés az. Az ő szokott gögös és dölyfös modorában először megfenyegeti, lekiicsinyli a nemzetiségeket, különös örömet fejezi ki a fölött, hogy — bár nem törvényes eszközökkel (persze, hogy balekok ne legyünk), de sikerült őket összetörni. Egy ilyen kényes kérdés megoldásánál, a minő a nemzetiségi kérdés, a hol a szív minden finomságára, a gyöngédség minden eszközére a körültekintő tapintatosság összes fegyvereire van szükség, — ott ő legelső sorban a büntető törvény szigorítását tartja első feladatnak — a nemzetiségekkel szemben.

Hü a régi Tiszához, aki ellenfeleit nem meggyőzni, de összetörni, agyongázolni törekszik.

Tisza szerint a politikában csak két akciónak van sikere: az egyik az, hogy az ellenfelet magamhoz vonom, magamhoz édesgetem szép szóval és ha ez nem sikerül, jönnie kell a másikkal, az ellenfél teljes megsemmisítésének, összezuzásának.

Ha ez az a pont, a hol Tisza nemzetiségi politikája hajótörést szenved, sőt mondhatni tragikomikussá lesz. Mert ilyen hangon beszélhet egy Vilmos császár, egy német imperátor, kinek parancsszavára 2 és fél millió szurony mozdul meg, ily hangon harsoghat a német császár a maroknyi lengyelrel szemben, — de nem Magyarország nemzetiségeivel szemben. Nagyon rossz példa, ha a német — lengyelüldözésre, vagy a magyarok romániai üldözésére mutat. Ezek egy csöppet képeznek a tengerben, míg nálunk, — valljuk be — a magyarság csak 52 százalék a nemzetiségekkel szemben.

Nálunk elseprésről, eltiprásról beszélni oktalanság, de nevetség is.

De meg azután mivel akarja Tisza a nemzetiségeket elseperni? Oda ököl is szükséges! Honnan az erőnek ilyen erős tudata, honnan a nagy önbizalom? Eddig mindig úgy tudtuk, hogy a nemzet gyöngeségét állandóan Tisza hangoztatta első sorban és minden nemzeti követelést azzal ellenezte, hogy gyöngék vagyunk annak kivívására. Folyton nemzetünk erőtlenségét emlegette.

Hol venne karhatalmat az eltipráshoz? Hiszen a nemzeti küzdelem idején a magyar hadseregnek hevesebb ellenzője Tiszánál nem volt. Vagy talán az osztrák hadsereget akarja erre felhasználni? Ebből már egyszer kaptunk, de többször nem kérünk belőle. 48-ban már „segített“ egyszer az osztrák hadsereg a nemzetiségek ellen, de akkor úgy fordult a dolog, hogy a fellázadt nemzetiségek ellen beküldött osztrák katonaság — a magyarság ellen fordult!

Nem ez a nemzetiségi kérdés megoldása. Legelső sorban éreznők kell a nemzetiségeknek, hogy Magyarországon idehaza vannak.

Mennyivel magasabb, eszményibb és célirányosabb a függetlenségi párt nemzetiségi politikája. E szerint első sorban az önálló vámterület létesítésével jövedelemhez kell a népet egyformán juttatni, a politikai jogok terén pedig a legszélesebb körű választói jogot követeli. Ez az irány biztosítani fogja, hogy a nacionalista pártok el fognak tűnni és a nemzetiségek a hazafias pártokhoz, félretéve mindenféle nemzetiségi alapot — fognak csatlakozni.

Az eltiprás politikája azt soha nem fogja eredményezni.

Vizet az öregnek!

— Ugron Zoltán! Ki ez? —

A mai napon, ezennel és végérvényesen megszületett az új parlament új Vizet az öregnek! — figurája. Egy bosszantó külsejű, kellemtelen hangú, egy állandóan izgómozgó mungó érte el jól megérdemelt sorsát. Ugron Zoltán állandóan közbekiáltott, főként Justh beszéde alatt tette, magát türethetlenné. Az ellenzékéről megkapta a jutalmát. Valahányszor kinyitotta a száját, feléje kiállottak:

— Vizet az öregnek!

— Vizet! Vizet!

És erre néha szükség is lett volna...

„A nap“-ból.

Kossuth-párt felirata.

(3. folytatás.)

Felemliti a legmagasabb trónbeszéd a Romániával és a többi Balkán államokkal kötendő kereskedelmi szerződéseket. Mi ezek tárgyalásába készségesen belemegyünk ugyan, de nem járulhatnánk olyan megállapodásokhoz, amelyek kétes politikai előnyökért feláldoznák lényeges mezőgazdasági érdekeinket; e tekintetben ragaszkodunk azokhoz a biztosítékokhoz, melyeket az előbbi kormány megállapított.

És itt meg kell emlékeznünk a Balkán-félsziget területének egy részéhez való viszonyunknak azon mélyreható változásáról, melyet a legmagasabb trónbeszéd fel sem említi, melyről azonban hallgatunk az ahhoz fűződő súlyos aggodalmak miatt lehetetlen. Boszniában és Hercegovinában felséged megváltoztatta birtoklásának címét, szuverenitási jogait ezekre a tartományokra is kiterjesztvén. Ez a változás nemzetközi téren az összes hatalmas elismerése által befejezett tényre lett, de a törvényhozásra vár e tartományok közjogi helyzetének rendezése. Mikor erre kerül a sor, ragaszkodnunk kell a magyar szent koronának felséged koronázási esküje által megerősített történelmi jogaihoz és semmi esetre sem járulhatunk olyan rendezéshez, mely akár a magyar birodalom integritásának veszélyeztetésével és a dualizmus felforgatásával harmadik testként akarja azokat felséged két állama mellé illeszteni, akár a közös birtoklást akképpen állandósítani, hogy ugynevezett „birodalmi tartományok” létesítése révén közjogunkba becsempesztessék az összbirodalom fogalma. A magyar nemzet és annak képviselője nem csekély önuralommal teljes erkölcsi támogatást nyújtott felségednek az annexió kapcsán felmerült külső bonyodalmak órájában; készen állott arra is, hogy felséged európai tekintélyének megővésére latba vesse egész anyagi erejét; a fenyegető válság idején nem vetettünk fel egyetlen kérdést sem, amely akár felségeddel, akár felséged másik államával szemben vitát idézhetett volna elő. Állásfoglalásunk ezen egyhangúsága tette erőssé felségedet a válság elhárítására. Ezt az emléket idézzük fel, midőn felségedet arra kérjük, hogy viszont hű Magyarországot méltóztassék támogatni jogainak érvényesítésében és érdekeinek megvédésében.

A legmagasabb trónbeszédnek talán legjelentősebb, mindenestre pedig a mai kormányzat irányát leginkább jellemző része az, amely a véderőre vonatkozik; jellemző úgy abban, amit tartalmaz, mint abban amiről hallgat. Nyomatékosan hangsúlyozza a trónbeszéd a véderő fejlesztésének szükségességét, megemlékezik a tekintetbe veendő pénzügyi és társadalmi szempontokról, a katonai büntető eljárással kapcsolatosan a modern jogtudomány követelményeiről is; de egy szó sem esik a magyar nemzeti élet azon igényeiről, amelyek a véderővel kapcsolatosak, melyek visszautasításából keletkezett a még ma is tartó és csak elaltatott válság, melyek a katonai igényektől el nem választhatók, ha csak tovább fejleszteni nem akarjuk azt a helyzetet, midőn a katonai élet a nemzeti életnek, nem úgy, mint minden más nemzetnél, legerőteljesebb virága, hanem ellenkezőleg hervadása, sőt tagadása.

Felső urunk, királyunk! Mint a nemzet képviselői, tartozunk gondoskodni a nemzet védelméről és azért nem zárkozunk el a véderő fejlesztésétől oly mérvben és irányban, hogy a monarchia biztonságának és állásának megővésére hivatott fegyveres erő feladatának minden esetben megfelelhessen. De tartozunk gondoskodni a nemzeti élet épségéről is és azért el nem ejthetjük azt a köve-

telményt, hogy a katonai szolgálat ifjainkat a magyar állam tiszteletére tanítsa, magyar állampolgári tudatra nevelje. Mert tagadhatná-e valaki ennek a szolgálatnak roppant, az egész életre kiható befolyását a hadseregbe besorozott ifjak lelkiületére? Ezt az erőt a nemzeti egység lélektani alapjainak létesítésénél nem nélkülözhetjük, még kevésbé engedhetjük, hogy intézményesen szervezett ellenhatást gyakoroljon. Pedig ez történik; mert az a katonai szolgálat, amely a hatalom, a testületi szellem, a fegyelem szimbólumai gyanánt nem a magyar állam jelvényeit és nyelvét mutatja a legénységnek hanem idegen jelvényeket és nyelvet, amelyben tehát a legénység nem ismerheti fel a katonai hatalom azonosságát a magyar állam hatalmával, hanem épp ellenkezőleg, valami más hatalmat kénytelen benne sejtetni, ezt pedig amannál erősebbnek találja: az ilyen katonai szolgálat lélektani kényszerűséggel nem lehet más, mint a magyar állam lenézésének, a magyar állam polgári tudat meglazulásának iskolája.

Van-e a világon nemzet, amely véderejének ilyen szervezetébe belenyugodni tudna — sőt ennek fejlesztésére még áldozatokat is hozna? A magyar nemzet sem teheti ezt. Évek óta ez a kérdés veszélyezteti az egyetértést a király és nemzet közt és mi ugy felséged iránti törekvő hűségünk, mint hazaszeretünk sugallata alatt mitem óhajunk inkább, mint e vizálynak gyökeres kiküszöbölését. Ámde ezt a célt nem lehet elérni a nemzet jogos és szükség szerű kívánalmainak egyszerű melőzésével. Éppen, mert szükség szerűek ezek a kívánalmak, mert nem fakadnak sem hűségéből, sem mestereséges izgatásból, hanem a dolgok változhatlan természetéből és a nemzeti élet örök törvényeiből, élni fognak azok, ameddig nemzet akar lenni ez a nemzet és ha ideig-óráig mestereségesen hátrébe szoríttatnak is feltámadnak újból, talán veszedelmesebb alakban, talán válságosabb órában.

Mi tehát nem tennék jót sem felségeddel, ha látszólag lemondanánk olyan követelményekről, amelyekről becsületes lemondani lehetetlen. Független tartattuk azokat, amíg független maradt a hadsereggel összefüggő minden kérdés, főleg az extenzív fejlesztés kérdése. De mihelyt a napirendre kerül, napirendre kerülnek a nemzeti kívánalmak is, mert ha amazt megoldjuk, ezeknek megoldása nélkül, akkor végbement az a lemondás, mely nem lehet őszinte, mely fulánkot hagyja a nemzet szívében és meg nem szüntetné, hanem lappangva tovább, tengetné azt a vizályt, amelynek gyökeres kiirtására kell törekednünk.

Felső urunk! Mi megegyezést akarunk felségeddel úgy itt, mint minden más téren, ahol a félreértéseknek nyoma még létezik. Valódi benső megegyezést, mely kellőképpen érvényre juttatja ugy felséged álláspontját, mint a nemzet törvényes jogait és szükség szerű kívánalmait. Egyedül ilyen megegyezésben van a béke záloga; hogy ez eddig teljesen nem sikerült, az nem indok arra, hogy újra és újra meg ne kísérsük. Bármily megnyugvással vesszük tudomásul a legmagasabb trónbeszédnek szövetségeink szilárdságára és az összes hatalmasságokkal fennálló barátságos viszonyunkra vonatkozó kijelentéseit: mégis ebben a benső összhangban látjuk a kétfős monarchia hatalmi állásának legbiztosabb — mert idegen érdekek hullámsaitól és azok visszahatásaitól független — megoldását.

Midőn tehát mély megilletődéssel és az Isteni gondviselés iránt érzett forró hálával emlékezünk meg felséged áldásos életének nyolcvanadik évfordulójáról, egyttal kérjük a Mindenhatót, hogy a biztos alapokra fektetett benső béke áldásaival tegye

boldoggá azt, a reméljük még számos esztendő, amelyen át felséged bölcsessége és atyai jósága fog ragyogni a trónon.

Isten áldja meg hazánkat és koronás királyunkat.

Magyar-Horváth és Szlavonországnak országgyűlésileg egybehívott képviselői.

(Vége)

Elemi csapás.

— Alkalmi segítség a jégverés után. —

Marosvásárhely környékét is tönkretette a jég. Bizottság alakult a nyomorba jutott nép megmentése érdekében. Az erdélyrészi miniszteri kirendeltség feje: Dr Koós Mihály miniszteri titkár, folyó hó elején Marosvásárhelyre hívta a székelykereszturi gazdasági szaktanárt, hogy a jégverte határokat bejárva, véleményes jelentést adjon a népmentés módjáról. Mivel Udvarhelyvármegyében is több községben vannak olyan kisgazdák, kiknek terményét a jég elpusztította. — tájékozás végett — egyik vásárhelyi lapból átvettük Czirmes Balint szaktanár cikkét és szakvéleményét, hogy annak kisgazdáink is hasznát vehessék, azonnal gyakorlatba vegyék az abban foglalt tanácsokat. E közlemény így szól:

Az a veszedelmes elem, amely kíméletlen pusztítást vitt véghez hazánk aranykalásszal ékes rónaságain, siralomvölgyé változtatta a Székelyföld egy részét és Marosvásárhely környékét.

Emberemlékezet óta nem volt ilyen kedvező termés kilátás, mint az idén. Jóravaló szántó-vető népünk a legszebb reményekkel nézett a gazdag aratás elé. Az idei termés lett volna arra hivatva, hogy az elmúlt aszályos évek káros hatását enyhítse, pótolja. És ime elég volt egy pár órai jégverés ahhoz, hogy tönkretegy, megsemmisítse a föld becsületes népének verejtékes munkáját.

Aki látni akarja, hogy a féktelen fergeteg néhány pillanat alatt miképp tarolja le a buja határt és hogyan tehet tönkre millió és millió értéket, az járja be és tekintse meg a jégverte mezőket és megesik a szíve a tönk szélére jutott kérges tenyerű népen.

A nép, mélységes szomorúsága és teméntelen vesztesége közepette, egyedüli vigaszt csak abban talál, hogy a gondviselés olyan faktorokat állított a sorompók elére, akiknek keblében nemesen érző szív, fejében okosan gondolkodó agy, kezökben pedig erő és hatalom van elhelyezve.

A népmentés nehéz és nagy körültekintést igénylő munkáját az erdélyi miniszteri kirendeltség vezetője Dr Koós Mihály miniszteri titkár s a földműves polgárság körében nagy népszerűségnek örvendő Tóthfalusi József ref. lelkész vették a kezökbe, és mivel értesülésünk szerint Marosvásárhely város polgármestere is a legmesszebb menő támogatást ígerte, reményünk lehet, hogy megtalálják a módját annak, miképen hárítható el a fenyegető nyomor székely testvéreink feje fölül.

Az alábbi jelentés tájékoztatást nyújt az eddigi intézkedésekről:

Véleményes jelentés

a marosvásárhelyi székely kisgazdák jégkárosulása tárgyában.

Az erdélyrészi miniszteri kirendeltség vezetője dr Koós Mihály miniszteri titkár ur rendelete folytán, f. hó 10-én délután, a helybeli gazdakör elnöke, Tóthfalusi József ref. lelkész ur és több székely kisgazda, illetve kisbérli társaságában határbejárást tartottam az ugynevezett „Nagyhegyalja” s az „Alsó és felső sásverés” nevezetű dűlőben.

Ez a határrész mintegy 250—300 k. h. kiterjedésű, s az idén főleg kapás, továbbá tavaszi és őszi kalászosokkal és egy néhány párcella mestereséges takarmányokkal volt bevetve, ezenkívül a város közelében, több tábla konyhakerti termékekkel volt elfoglalva.

Az általunk megszemlélt területén a jégverés az összes mezőgazdasági és kerti terményeket annyira tönkretette, hogy oltan a gazdák semmi nemű szemtermésre sem számíthatnak. A jég által tönkretett s a szomszédos hegyoldalokról beiszapolt növénymaradványok legfeljebb csak takarmányozási és almózási célokra lesznek felhasználhatók.

A megsemmisült növényzet fejlődési fokára enged következtetni, hogy az idei termés igen gazdag aratással kecségtette a nyomorba jutott kisgazdákat.

Hogy a kárcaul kisgazdák szomorú sorsán némileg enyhíteni, s hogy a letarolt területeket ezen termelési esztendő még hátra levő 3 hónapja alatt megfelelőleg kihasználni lehessen, véleményem szerint, a legsürgősebb teendő az, hogy a jég által sujtott növénymaradványok a szántóföldről azonnal eltakarítassanak s a parcelláknak azon része, amelyek nincsenek évelő takarmányokkal elfoglalva s a melyeket nem szándékoznak a tulajdonosok őszi kalászosokkal bevetni, még e hét folyamán a vetendő olyan gazdasági növényekkel, amelyeknek kifejlődéséhez, normális időjárás esetén, rövid tenyészidő (8—10 hét) szükséges és amelyek már ez őszön, egészen a hó leeséséig, jó minőségű zöldtakarmányt nyújtanának az állattenyésztő gazdáknak, vagy pedig az esetleg megtakarított, fel nem használt mennyiség szénának megszártva vagy bevermelés által elrakva, fedezné az állattalomány téli takarmány szükségletét.

Ilyen és lehetőleg még e hét folyamán elvetendő mestereséges takarmánynövények volnának: a mohar, a köles, a hajdina, a csalamádé, esetleg a zabosbüköny és a tarló répa, s ha az itteni néppel meglehetne kedveltetni a csibehur és a fehérmustár.

A moharból k. holdanként gép vagy kézi vetés mellett 20, illetve 30 kg., a kölesből 20, illetve 30 kg., a hajdinából 50, illetve 80 kg., a csalamádé és bükönyből 100—150 kg., a csibehur és mustárból 15, illetve 20 kg. vetőmag szükséges.

Mivel a kisgazdák egyrésze, hódolva az itteni szokásoknak, a csalamádét lucernával veti, amely esetben a csalamádé védőnövényt képez, készséggel véleményezem, hogy számára, a szükséges lucernamag szintén kiutaltassék és pedig holdanként 12—16 kg. mennyiségben.

Ama károsult kisgazdák számára pedig, akik a jég által elpusztított termények helyére olyan takarmánynövényeket óhajtanának vetni, amelyek a jövő tavaszi korai zöldtakarmányozás céljaira szolgálnának, javasolom a takarmányrepcé, a takarmányrozs, az őszi keverék és a biborhere elvetését. Ezeknek vetési ideje aug. 15-től szept. 15-ig.

A takarmányrepcéből holdanként 10 kg., a takarmányrozsból 100 kg., az őszi keverékből 80 kg., őszi büköny és 30 kg. rozs, a biborheréből pedig 20 kg. kell kézi vetés mellett. Mikor jövő tavasszal ezek a tak. nő-

vények felhasználhatók, illetve lekaszálltatnak, ezek helyére vékony trágyázás mellett zabos búkkönyt, csalmadét, mohart, kölest vagy korai tengerit lehet majd vetni, miáltal érvényesülne a kettős termelés elve is.

Fenti jelentés a helyszínen szerzett tapasztalatok figyelembe vételével készült s az azt kiegészítő szakvélemény a károsult kisgazdákkal, a jégverte határrész bejárásával, a helyszínen történt megbeszélés alapján állított össze és így az minden elemi csapásoktól sújtott gazdának okulására szolgál.

Most van folyamatban a szükséges vetőmagvak összeírása. A miniszteri kirendeltség vezetője megígérte, hogy a vetőmagvakat sürgősen beszerzi és a földmivelésügyi miniszter urnál személyes előterjesztést tesz abban a tekintetben is, hogy székely kisgazdánk más irányú támogatásban is részesüljenek, s ebből a célból már Budapestre is utazott. Adja Isten, hogy fáradozása a legnagyobb sikerrel járjon népünkre nézve.

Kossuth Ferenc levele az amerikai „Szabadság“-hoz.

Kossuth Ferenc a „Szabadság“, clevelandi magyar lapnak levelet írt, amelyet a derék, hazafias szellemű újság eredeti kéziratban és Kossuth arcképével közöl ez évi 158. számában.

A nagyfontosságú levél nyíltan előtárja a függetlenségi párt vereségének ismeretes okait és irányt mutat az amerikai magyaroknak.

Kossuth levele így szól:

— Az önök nagyérdemű lapja hasábjain kívánom elismerésemet kifejezni azoknak a magyaroknak, akik új hazájukban sem szüntek meg szeretni a régi édes hazát, a hol az ő bölcsőjük ringott és atyáik sirja van.

— Nagy változás történt ebben a régi édes hazában. A régi magyar átok, a pártoskodás, beütött az általánosan és barátain által teremtett nagy függetlenségi pártba és midőn leginkább lett volna szükség arra, hogy a párt engem, választott vezérével teljes erejével támogasson, hogy a nagy függetlenségi többség súlyát vethessem latba a korona tanácsában, éppen akkor lázadtak fel vezetésem ellen a párt alvezérei közül többen, a kik, miután Lukács László óhatvanhetessel alkudoztak a kormány átvételéért az ő kormányelnöksége alatt, végre a falnak vitték neki a nemzetet és a vezérük, Justh Gyula, „hengerelési“ hadjáratával első sorban saját párthiveit hengerelte le és a nemzet nyakára hozta a Khuen-kormányt, mely párt nélkül jött, a megadás jelszavával és most óriási pártot vásárolt magának a pénz még eddig előzmény nélküli szórásával és a hatalom minden eszközének felhasználásával.

— A nagy függetlenségi tábor kisebbsége lett s e kisebbség is kétfelé van osztva. Ujra kezdetem tehát azt a munkát, melyet hosszú hontalanságomból hazatérve tizenhat év előtt kezdtem, midőn három kis függetlenségi pártot találtam s ezekből végre egy nagy és hatalmas pártot csináltam.

— A munkát újra kezdem öreg testtel és fiatal lélekkel. Vezet az a

szellem, mely nemcsak köztünk él mint a magyar függetlenségi vágyódás jelképezője, hanem él a messze tengerentúl is azok közt, akiknek az új hazában is édes a magyar szó s a kiknek általam Kossuth Lajos apánk üzeni azt, hogy: „Hazádnak rendületlenül légy hűve óh magyar!“

— Kisérjék küzdelmeinket az idegenben is magyarosan dobogó szívekben érdekek, lelkesedéssel és ezen érzelmek legyenek az a kapocs, mely önöket a szabad új hazában egész életükben fűzi a régi, jobb sort érdemlő magyar hazához.

Kossuth Ferenc.

Székely Testvérek!

61 év teit el azóta, hogy Petőfi és névtelen társai elvérezték a szabadság védelmében a fehéregyházi síkon. Most is mint évenként elzarándokolunk a szent hamvakhoz, hogy a mezők letarolt virágát ráhíntsük a porló csontokra. Ismét egy évvel vagyunk tovább a nagy időktől, de minél messzebb jutunk, annál szebben, annál fényesebben ragyog nemzetünk egén Petőfi és a névtelen hősök fénylő csillaga.

1910. július 31-én a fehéregyházi síroknál és Segesváron a „Petőfi“ szobornál lesz ünnepe; ott legyen minden igaz székely!

Az indulás Székelyudvarhelyről reggel 4 óra 54 perckor lesz a vasúti állomásról. Visszajövetel pedig az este 7 óra 30 perckor induló vonattal.

A segesvári „Petőfi“ szobornál ünnepi beszédet mond: Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyző és a polgárság koszorúját elhelyezi Bálint József joghallgató. Fehéregyházán pedig Kovács László városi polgártársunk teszi le a koszorút.

A Hargita alól, Székelyföld szívéből menjünk el hódolni, hadd lássa a világ, nem halt ki szívéből emléke azoknak, kik a szabadságért s ez arva hazáért életüket áldozták. Hogyan remélhetnénk boldogabb időket, ha elfelejtjük a multak emlékeit, hogyha megtagadjuk lelki közösségünk a névtelenekkel!

A sivar időkben új ihlet kell nekünk. Évenként elmegyünk ama sirhantokhoz, hogy parányi porát a lelkünkbe szíva, új tettekre készen várjuk a jövőndőt.

Jöjjetek székelyek! Hadd lássa a világ, nem halt ki szívéből a dicső nagy eszme, s ha újra jettre hív, mindnyájan ott leszünk.

Ismét nyíl a virág a honvéd síron, ismét egy évrepült a végtelenségbe, s ha századok szállnak örök mulásba, akkor sem feledjük dicső emlékeket.

A hol a zsarnokság szabadságot tört le, a hol a nagy költő utolsó sóhajtott, jöjjetek testvérek együtt imádkozni, az ők nyugalmaért és a szebb jövőnkéért!

A rendező bizottság.

HIREK.

NEM ÉRTI AZT SENKI....

Írta: Dr. KIRÁLY PÉTER

Nem érti azt senki, senki,
Mi fáj nekem, mit szenvedek. —
Mégis sokszor aki meglát,
Azt mondja rám: „Szegény beteg“

Ha majd ravatalon fekszem
S látják milyen sápadt vagyok,
Lesz-e, ki búsan felsóhajt:
„Szegény kiczenvedett halott!“

S ha fölöttem lezárták a
Sötét koporsó fedelét:
Lesz-e ki sirva ráborul
S azt zokogja: „Isten veled!...“
(Debrecen.)

— **Változások a papi rendben.** György Lajos vágási plebános a Jézus-társaságiak rendjébe lépett. Vágási lelkész Lakatos János csákgörbői plebános lett akinek helyébe Hadnagy János csikszentléleki plebános megy. András Péter karácsonfalvi plebánost, a függetlenségi elvek lelkes harcosát, a püspök csikszentléleki lelkésznek nevezte ki, Karácsonfalvára pedig Gaál Tamás gergyóalfalvi káplánt léptette elő plebánosnak.

— **Városi tisztviselőink** a képviselőtestület határozata alapján, fizetési pótlékukat már megkapták a 8000 koronás államsegélyből. Végre tehát hozzá jutottak a már oly régen várt, nagyon is megérdemelt fizetési kiegészítéshez. Azonban az általános örömet bizonyos ürm keseríti, mert a jogosultak közül Szabó Domokos városgazda, Czikmántori Dénes és Kapeza Tamás irnokok, kik talán még jobban várták az anynyira nélkülözött kiegészítést, a felosztási névsorból kimaradtak. Az ügyet felebbezés alakjában a törvényhatósági bizottság elé viszik, s azt hisszük, hogy ott méltányosabban fogják kezelni a kisemberek sérelmét. Hiszen köztudomású dolog, hogy ugy Czikmántori, mint Kapeza irnokok, nemcsak másolást, de iktatói, kiadói, nyilvántartói, sőt jegyzőkönyvvezetői munkálatokat is évek hosszu során át teljesítettek. Nem kell kiszorítani tehát a súlyos családi körülményekkel terhelt kis existenciákat az államsegélyből. Adják meg nekik is a keservesen várt pótlékot, hadd örülhessenek a szegények.

— **A tanárok és tanítók** lelkigyakorlata, melyen Majláth püspök is megjelent, e hó 12–16-án folyt le Csiksomlyón. A lelkigyakorlaton mintegy 103-an vettek részt. Vármegyénkbel Embery Árpád főgimn. tanár, v. országgyűlési képviselő Székelyudvarhely, Antal János tanító Székelyszenttamás, László György k.-tanító Szentlélek, László Imre tanító Székelyzsombor, Oláh Jakab tanító Székelyvarság, Péterffy Béla tanító Nyikómalomfalva, Szabó Bálint k.-tanító Székelybethlentfalva, Szabó Elek tanító Székelyszenttamás.

— **A városi főmérnököt** polgármesterünk előterjesztésére a képviselőtestületi közgyűlés állásától függesztette ugyanazon ügyből kifolyólag, melyért a vármegye alispánja 4907/910. sz. határozatával 300 K fegyelmi bírságra ítélte. Miután a fegyelmi vizsgálat még 1908-ból dátalódik és újabb okok nem merültek fel, a felfüggesztés elhamarkodott ténykedés volt és most immár tárgyalanná is vált. Mert tudvalevőleg „egy rókáról két bőrt lehuzni“ nem lehet. A rendes fegyelmi uton befejezett ügyet tovább tárgyalni nincs mód. Ezeket a közönség megnyugtására és Bodó Ferenc főmérnök reputációja érdekében szükségesnek tartottuk megjegyezni, hogy a további esetleges zaklatásoknak elejét vehessük.

— **Halálozás.** Péter Lajos helybeli kalaposmester, tekintélyes polgártársunkat pótolhatatlan vesztéző érte. Szerető jó felesége, a gondos nevelő anya és jó rokon: Péter Lajosné szül. Biró Anna életének 47-ik. boldog házasságuk 21-ik évében, e hó 22-én d. u. 3 órakor hosszas

szenvedés, valamint a halotti szentség ájtatos felvétele után, jobb létre szenderült. A megboldogult hült porrait ma (vasárnap) d. u. 3 órakor a róm. kath. egyház szertartása szerint fogják a r. k. temetőbe örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent miseáldozatot pedig a Ferenc-rendiek templomában, e hó 27-én d. e. 8 órakor mutatják be az egek Urának.

— **A jegyzők szabadsága.** A belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, amelyben intézkedett, hogy a községi és körjegyzők évenként négy heti szabadságot élvezzenek. A jegyzők ugyanis eddig úgy juthattak szabadsághoz, ha valamelyik karitásuk a szabadság ideje alatt a jegyzői teendőket elvégezte. A vármegyék szabályrendeletileg lesznek kötelesek intézkedni a jegyzőknek adandó szabadság felől és ezen idő alatt a jegyzői teendőkkellátásáról. Kimondja a belügyminiszter rendelete, hogy a rendes szabadság vagy betegségi okokból szükséges helyettesítés költségeit a községek tartoznak viselni.

— **Erdősítések jutalmazása.** Az erdősítéseknek nagy közgazdasági jelentőségére való tekintettel, az erdősítési kedv fokozása s az eredmények jutalmazása céljából a földmivelési miniszter évenként díjakat ad azon birtokosoknak és bérlőknek, akik az év őszén vagy tavaszán az 1879. évi XXXI. törvénycikk 165. §-ában körülírt kopár vizmosásos, vagy futóhomokterületen a legeredményesebb erdősítéseket végezték. A jutalmakra pályázni szándékozó folyó évi tavaszi erdősítések e hó végéig, az őszi erdősítések pedig december hó 25-ig jelentendők be a közigazgatás erdészeti bizottságnál, vagy a kir. erdőfelügyelőségnek. Az erdősítések bírálata a bejelentést követő 5 évben, tehát 1915-ben fog törénni s akkor kerülnek kiosztásra a folyó évben kitűzött jutalmak. A kitűzött jutalmak részint pénzübeliek, részint műtárgyak, számuk harminc, értékük 200—1000 korona között változik.

— **Jogi vizsgákra való készülés megkönnyítése** Dr. Dobó jogi szeminárium Kolozsvárt annak érdekében, akik hátralevő jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteket már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégezett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészít. Tanrendszerét és működését ismertető könyvet „Tájékoztató a jogi szemináriumról“ díjmentesen megküldi.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől.

224—1910. szám.

FELHÍVÁS.

A helybeli katonai állomás parancsnokság 1910. okt. 1-től 1911. szeptember 30-ig esedékes 14,000 kg széna, 10,000 kg. alomszalma, 15,000 kg. ágyszalma szükségletét egyesületünk útján helybeli termelőktől óhajtja beszerezni; felhívjuk azért gazdáinkat, hogy amennyiben ezen cikkekből szállítani tudnának, ajánlataikat e hó 28-ig a helybeli cs. és kir. katonai állomásparancsnokságnál nyujtsák be.

Székelyudvarhely, 1910. július 22.
Az elnökség.

7391—1910. tkvi szám.

Hirdetmény.

Szentlélek községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvbe való bejegyzése és a telekbejegyzési bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztével, ez azzal a felszólítással létezik közze:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ide értve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6-dik §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t. c. 7. §. és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §. b) pontja alapján történt törések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törési keresetüket *hat hónap alatt* vagyis *1911 február hó 1-ő napjáig* bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében eljelentmondással élni kívánnak, irásbeli ellentmondásukat *hat hónap alatt*, vagyis *1911. évi február hó 1-ő napjáig bezárólag* a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármily irányban sértve vélik, ideérve azokat is, a kik tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a tkvi hatósághoz *hat hónap alatt*, vagyis *1911. évi február hó 1-ő napjáig bezárólag* nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a menyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1910. évi július hó 13-án, **Zsoldos Benó** s. k. kir. törvényszéki albiró.

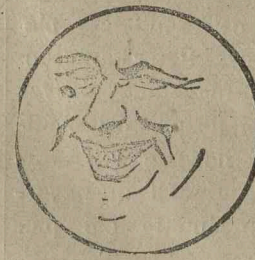
A kiadmány hiteleül:

Dósa Aladár
kir. tszki tkvvezető.

Nyomdász-

taulónak 2—4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiukat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

Müvelt és okos ember nagy súlyt helyez a fogápolásra, mert annak elhanyagolása nemcsak szépséghiba, hanem egyben undorító szagot ad a cheletnek. Szakorvosok egyöntetű véleménye szerint a beteg fog további romlását megakasztja a száj üreget szagtalanítja a fogakat gyönyörűen fehéríti Sztraka féle

Menthol fogszippan. Kapható gyógyszerárakban 1 koronáért. 3 darabot bérmentve küld 3 koronáért Sztraka gyógyszerész Mohol. Székelyudvarhelyt kapható Nagysolymossy Koncz Ármin és Solymossy János örökösei gyógyszerárakban.

A mortizáció

tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyujt az „**O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége**“.

KOLOZSVÁR

Ferenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Cséplőgép eladás.

Egy 4 lóerejű, verőléces, teljesen üzemképes magyar gyártmányú cséplőgép új találmányu herefejtővel együtt más vállalat miatt eladó. Megtekinthető Gedeon Ignác gépésznél Magyarhermányban (posta nadybacon), ki a vevőt esetleg a gép szakszerű kezelésébe is beoktatja. A gép üzemkészen is eladó.

Szép keresetre

tehetnek szertnők, kik házi munkájuk közepette, avagy egész nap csipkehorgolással foglalkozni óhajtanak. Bővebb felvilágosítást levélbeli megkeresésekre nyujt: **Stern Arminé**, Branyicskán (Hunyad megye).

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Benzinlokomobil

Ruston 6 lóerejű cséplővel teljesen kijavítva, azonnal előnyösen kapható **Kovács Soma és Társa** cégnél Aradon.

Betegh Pál villam-moteres könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt 1910.

TALÁLÓS O O O

O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés ?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi, mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

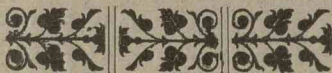
„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Egy jó karban levő

kerékpár olesó árban megvételre kerestetik. Cim: e lap kiadóhivatalában.

**Névjegyek
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések,**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

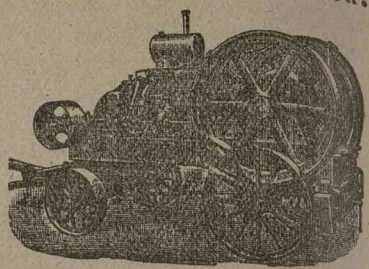
Betegh Pál

villamos územre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Ugynökök kerestetnek.

Eredeti „**Christoph**“

benzin szivógáz-motorok, lokomobilok és nyersolaj-motorok

ma az első helyen állanak.

A „CHRISTOPH“ név garancia, 75 éves kísérletek és tapasztalatok eredménye.

Kérjen árjegyzéket.

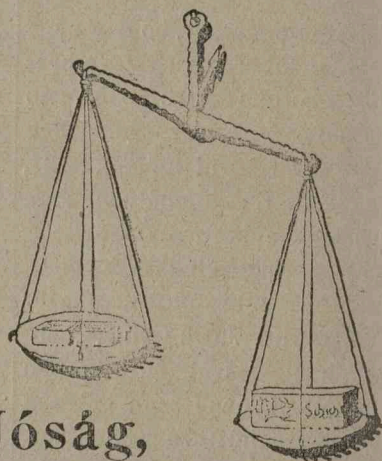
Dénes B. motorspecialista

Budapest, V. ötv. körút 15.

Magyar Könyvviteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvviteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társszerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mester-u. 27. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhiv.

**Jóság,
ár és
súlyra**

kell a szappan összehasonlításánál és bevásárlásánál ügyelni. A világ egy szappana sem éri el a

**Schicht
szarvas
szappanát**

minden jó tulajdonságában, tisztaságában, mosóképességében, lágyágában és olcsóságában.